

تعریف

یکی از روش‌های کم هزینه مداخلات آموزشی است که معمولاً توسط یک مدرس برگزار می شود . تعداد شرکت کنندگان آن از کارگاه بیشتر و از سمینار کمتر است و بر اساس یادگیری و نه فقط آموزش پایه ریزی می‌شود. برای اجرای کلاس آموزشی از متد های مختلف آموزشی از قبیل سخنرانی ، سخنرانی + بحث ، مشکل گشایی گروهی (Brainstorming)، ایفای نقش (Roleplaying)، مطالعه موردی (case-study)، نمایش فیلم،... استفاده می‌شود.

الف) سخنرانی

نقاط قوت:

1. موضوعات به صورت مستقیم و منطقی ارائه می شوند.
2. تجارب فرد را شامل می‌شود.
3. محرکی برای فکر کردن و باز شدن بحث است.
4. برای تعداد زیاد شرکت کننده قابل استفاده است.

محدودیت ها:

1. **expert** همیشه مدرسان خوبی نیستند.
2. شرکت کنندگان غیرفعال (Possive) هستند.
3. سنجش میزان یادگیری مشکل است.
4. ارتباط یک طرفه است.

امکانات مورد نیاز:

1. به مقدمه و خلاصه واضح و روشن نیاز دارد.
2. برای مؤثر بودن به محدودیت زمانی و محتوایی احتیاج دارد.
3. باید شامل مثال و حکایت باشد.

ب) سخنرانی و بحث

نقاط قوت:

1. شرکت کنندگان بیشتر از سخنرانی درگیر می شوند.
2. شرکت کنندگان اجازه سؤال و بحث و جدل دارند.

محدودیت‌ها:

1. به علت محدودیت زمان ممکن است دوره بحث کوتاه شود.
2. کیفیت کلاس به کیفیت سؤال‌های بخش‌ها محدود می‌شود.

امکانات مورد نیاز:

1. سؤال‌ها باید قبل از بحث آماده باشند.

ج) بحث کلاسی

نقاط قوت:

1. استخری از ایده‌ها و تجارب توسط گروه ایجاد می‌شود.
۲. بعد از ارائه یک فیلم، بحث، تجربه که احتیاج به آنالیز دارد قابل استفاده است.
3. اجازه می‌دهد همه شاگردان وارد بحث شوند.

محدودیت‌ها:

1. برای بیش از ۲۰ نفر قابل استفاده نیست.
2. تعداد کمی از افراد گرداننده بحث می‌شوند.
3. دیگران ممکن است شرکت نکنند.
4. وقت گیر است.
5. ممکن است از مسیر اصلی گمراه شود.

امکانات مورد نیاز:

1. احتیاج به یک برنامه دقیق از طرف گرداننده اصلی برای هدایت بحث دارد.
2. احتیاج به لیستی از سؤالات دارد.

د) بحث گروهی کوچک

نقاط قوت:

1. اجازه شرکت همه اعضا را می دهد.
2. افراد اغلب در این مدت راحت تر هستند.
3. گروه در نهایت به توافق می رسد.

محدودیت ها:

1. گروه ممکن است گمراه شود.
2. برای رسیدن به اهداف احتیاج به تفکرات دقیق دارد.

امکانات مورد نیاز:

1. سؤالات باید از قبل آماده باشند.

ه) نمایش فیلم ویدیویی

نقاط قوت:

1. روشی سرگرم کننده برای ارائه محتوای آموزشی است.
2. توجه گروه را به خودش جلب می کند.
3. روشی حرفه ای است.
4. بحث برانگیز است.

محدودیت ها:

1. ممکن است مطالب آنقدر متعدد شود که به همه مراجعه آنها نشود.

2. همه شاگردان درگیر نمی‌شوند.

3. بحثی که ایجاد می‌شود محدود است.

امکانات مورد نیاز:

1. احتیاج به وسایل سمعی- بصری دارد.

2. حتماً باید گرداننده بحث بعد از نمایش سؤال آماده داشته باشد.

و) مطالعه موردی:

نقاط قوت:

1. مهارت‌های تحلیلی و حل مشکلات تقویت می‌شود.

2. به افراد اجازه می‌دهد راه‌هایی را برای حل مشکلات پیچیده جستجو کنند.

3. به شرکت‌کنندگان اجازه استفاده از دانش‌ها و مهارت‌های جدید را می‌دهد.

محدودیت‌ها:

1. ممکن است ربطی به شرایط افراد شرکت‌کننده نداشته باشد.

2. اطلاعات ناکافی ممکن است منجر به نتیجه‌گیری اشتباه شود.

امکانات مورد نیاز:

1. مورد می‌بایست کاملاً واضح شرح داده شود.

2. شرح حال و سابقه مورد باید فراهم شود.

ز) بارش افکار (Brain storming)

نقاط قوت:

1. فکرهای خلاق می‌توانند ایده‌های نو ایجاد کنند.

2. همه شرکت‌کنندگان باهم درگیری شدند.

3. بر روی دانش و تجربیات افراد مانور می‌دهد.
4. نظر یک فرد می‌تواند موجب جرقه زدن نظریات بهتر در سایرین شود.

محدودیت ها:

1. ممکن است بحث پراکنده شود.
2. هر بحث باید به ۵-۷ دقیقه محدود شود.
3. ممکن است جدایی از حقایق شناخته شده برای بعضی‌ها سخت باشد.
4. اگر خوب هدایت نشود، ممکن است به جمع بندی درست نرسد.

امکانات مورد نیاز:

1. گرداننده بحث می‌بایست موضوعات را انتخاب کرده باشد.
2. اگر گروه احتیاج به ترغیب داشته باشد، باید چندین ایده جلوی روی آنها قرار دهد.

ح) ایفای نقش

نقاط قوت:

1. مشکل به شکل داستان طرح می‌شود.
2. افراد را مجبور می‌کند خودشان را جای دیگران بگذارند و از آن زاویه به قضیه بنگرند.
3. افراد برای جستجوی راه حل ترغیب می‌شوند.
4. مهارت‌ها را افزایش می‌دهد.

محدودیت ها:

1. افراد ممکن است نتوانند خوب نقش بازی کنند.
2. برای تعداد شرکت کننده زیاد، قابل استفاده نیست
3. افراد ممکن است احساس کنند مورد تهدید واقع شوند

امکانات مورد نیاز:

1. گرداننده باید نقش را خیلی واضح اجرا کنند و مشکل را خوب طرح کند.

۲. از متدهای واضح استفاده کند.

به جز روش‌های آموزشی شرح داده شده، روش‌های دیگری نیز مثل استفاده انحصاری از **work** کارت‌های **check**، **value clarification** و غیره نیز هستند که دارند که به علت استفاده محدود از ذکر مشخصات آنها اجتناب می‌کنیم.

ط) ابزارهای کمک آموزشی

با توجه به مدت استفاده شده فرق می‌کنند و شامل موارد مختلفی هستند؛ از جمله : جزوه ، پمفلت، بروشور ، فیلم ویدیویی، اپک، پوستر، برنامه کامپیوتری نمایشی (PowerPoint) ، اورهد، اسلاید، نمونه (ماکت)، مولاژ.

مشخصات محل برگزاری کلاس آموزشی:

صندلی‌ها فاصله مناسبی با جایگاه جلو کلاس داشته باشند؛ نه خیلی دور باشند نه خیلی نزدیک. طول مدت کلاس‌ها با توجه به حجم مطالب، کشش شرکت کنندگان و امکانات محل برگزاری تعیین شود. زمان برگزاری کلاس حتی المقدور با توجه به شرایط شرکت کنندگان و مدرس تعیین شود.

ارزیابی / ارزشیابی کلاس:

مدرس می‌بایست جهت ارزیابی کیفیت کلاس از یک یا چند متد زیر استفاده کند:

- پرسش علمی در بین مطالب از شرکت کنندگان
- طراحی آزمون‌های تستی و تشریحی پیش از برگزاری کلاس و انجام آزمون پس از اتمام کلاس
- نظرخواهی شفاهی بعد از کلاس از شاگردان
- نظرخواهی کتبی بعد از کلاس از شاگردان
- مصاحبه با افراد صاحب نظر و مشاور